

Ook een camping kan een interessante geschiedenis hebben

P.H. Wilcke en J. van Eijck

Juli 1984 er raasde een windhoos langs en over het Veluwemeer. Bomen knapten af, of werden met wortel en al uit de grond gerukt. De enkeling die zich nog met boot of surfplank op het water bevond, wist niet hoe gauw aan de kant te komen. Surfplanken woeien over het strand en sommige lichte zeilbootjes werden door de hevige wind opgetild en meters verder weer neergekwakt. Ravage alom. Genoeg voor een even spannend als triest vakantieverslag. Opgesteld door de heer P.H. Wilcke gast op de camping Bad Hoophuizen te Hulshorst.

De geschiedenis van de buurtschap Hoophuizen

H.W. Schiffmacher is een echte Harderwijker. Evenals zijn ouders, groot- en overgrootouders. Echter, met een zeer on-Harderwijkse naam. Genoeg voor de heer Schiffmacher om zich in de voorgeschiedenis van zijn familie te gaan verdiepen. Daar-

bij kwam hij terecht bij de buurtschap Hoophuizen. Vroeg in de negentiende eeuw, tijdens de Franse overheersing, was in deze buurtschap een Franse douanepost gevestigd. Een rechtstreeks uitvloeisel van het door Napoleon ingestelde 'Continental stelsel'. Met deze Franse maatregel werd alle in- en uitvoer van goederen van en naar Engeland verboden. Er ontstonden vele smokkelroutes. Engelse zeelieden dropten allerlei goederen massaal onder meer op de Waddeneilanden. Die werden door Urker

en Schokker vissers verder getransporteerd. Zo werd de Zuiderzeekust tussen Harderwijk en Elburg (de havensteden zelf werden vermeden) een geliefkoosd oord, waar Nederlandse vissers Engelse goederen clandestien aan wal brachten. Veel gewetensnood had men niet over deze 'onwettige activiteiten'. Immers, de schade die de Franse overheerser de Nederlandse handel toebracht, werd op deze wijze weer een beetje tenietgedaan. Om de vrij massale sluikhandel met Engeland zoveel mogelijk tegen te gaan, vestigden de Fransen meerdere douaneposten langs de kusten van Nederland. Ze werden bemand door Franse douaniers. En zo kwam er meer dan 160 geleden ene Schiffmacher uit het toen Franse Elzas-Lotharingen als douanier in de buurtschap Hoophuizen terecht. Hoe hij zijn taak aldaar verricht heeft, is niet bekend. Wel is bekend dat hij kennis kreeg aan een meisje uit Harderwijk, met haar trouwde en zich blijvend in Harderwijk vestigde.

Arnolt Hertog van Gelre

Een zeer oud stuk uit het stadsarchief van Harderwijk maakt reeds melding van de buurtschap Hoophuizen. Zo werd op 20 mei 1437 opgetekend: "Arnolt Hertog van Gelre maakt geltgiftige horige erven en landerijen te Hoophuizen". Een ander stuk, met als datum 12 september 1580 vermeldt dat men voor het gebruik en beweiden van straten en stegen 'ruingeld' betalen moet en wel te Armel (Ermelo). Een uitzondering wordt gemaakt voor "die van Hoophuizen". Zij moeten in Hyrden (Hierden) betalen "omdat zij met de Hyrden onder een kerk horen". De buurtschap (tegenwoordig camping) Hoophuizen is gelegen aan de rand van het Veluwemeer, tussen Harderwijk

en Elburg. Vanaf het dorpje Hulshorst is het te bereiken: via de Varelsesweg. Vroeger heeft deze weg waarschijnlijk 'Voerelscheweg' geheten. Dat zou er op kunnen duiden dat langs deze weg goederen naar Hoophuizen werden vervoerd. Schiffmacher acht dit waarschijnlijk, omdat in sommige literatuur gemeld wordt dat er op Hoophuizen een laadstation was. Goederen die over land werden aangevoerd, werden overgeladen op langskomende Zuiderzeeschepen, die het dan verder naar het westen transporteerden. Zo is ook bekend dat predikanten die van de Veluwe naar het westen beroepen werden, per paard-en-wagen naar Hoophuizen werden gebracht, vanwaar zij hun reis per schip voortzetten. Een archiefstuk uit 1526 meldt dat er op Hoophuizen tien veehouders zijn bij een totaal van 50 inwoners. Hoophuizen heeft zijn naam waarschijnlijk te danken aan het feit dat de bewoners een terp (hoop) maakten om hun huizen en stallen op te bouwen. Zo waren zij enigszins beschermd tegen de overstromingen, die tot de afsluiting van de Zuiderzee regelmatig voorkwamen.

De stormvloed van 1916

Zaterdag 15 januari 1916. Het Overveluws Weekblad laat zijn lezers weten: "De storm heeft in geen jaren 't water zo hoog opgezweept als in de nacht van 13 op 14 januari. Het heugt ons dat in het voorjaar van 1876 het water weiden en akkers bedekte, maar zo hoog als het water nu steeg kwam het een veertig jaar geleden niet." Na een bezoek van Prins Hendrik aan het getroffen Harderwijk vermeld te hebben besluit het bericht: "In Hulshorst kwam het water tot dichtbij den straatweg. Het gerucht ging dat de boerderij op Hoophuizen zou ingestort zijn. Dit is gelukkig niet waar. Op het oogenblik dat wij dit schrijven kan de boerderij nog niet bereikt worden en dus is het nog onbekend hoe het met de bewoners en het vee gesteld is. Dat ze daar echter benarde angstige uren hebben doorgebracht lijdt geen twijfel". De boerderij was door het opstuwende water zodanig aangetast, dat die moest worden afgebroken. Een nieuwe boerderij werd gebouwd. In Spaanse stijl. De 'Marinahoeve', ook vandaag nog het bezienswaardige middelpunt van de buurtschap Hoophuizen. Gerrit Wajer was in die tijd boer op Hoophuizen. Daarna werd de boerderij gepacht door de familie Nijhuis. In 1926 zette de eerste kampeerder – zonder medeweten van de boer en de boerin – zijn tentje op. Het begin van de camping Hoophuizen. Mevrouw Nijhuis wist daarover boeiend en met humor over te vertellen.

Botjes uit de beek

Aan het eind van 19^e eeuw werden gronden en gebouwen in de buurtschap Hoophuizen aangekocht door de familie Van Vloten. Deze welgestelde familie, waartoe ook de bekende theoloog en letterkundige Johannes van Vloten behoorde, bewoonde het fraaie landhuis op het landgoed 'Groeneveld' te Hulshorst. De familie bezat ook grote percelen bos in de omgeving van Nunspeet. Velen in Nunspeet en omgeving zijn voor kortere of langere tijd als land- of bosarbeider bij de Van Vlotens in dienst geweest. Zo ook Mannes Pap, in 1984 88 jaren oud. Zijn hoge leeftijd verhinderde hem niet geanimeerd over de vele werkzaamheden die hij op 'Hoophuizen' verrichtte te vertellen. Met veel respect herinnert hij aan Frank van Vloten, de grootvader van de huidige eigenaar, in wiens dienst hij jarenlang ontginningswerkzaamheden verrichtte. Mannes Pap kwam reeds als vierjarige, in 1900 dus, op Hoophuizen. Samen met zijn vader, die koffie en brood verkocht aan de daar werkzame landarbeiders. De weg van Hulshorst naar Hoophuizen werd te voet afgelegd. Fietsen was er die tijd nog niet bij. Dat deed Mannes pas in 1914 voor het eerst. Op Texel, waar hij tijdens de Eerste Wereldoorlog enige tijd gemobiliseerd was. Mannes Pap vertelde hoe hij als kind, samen met andere kinderen, botjes ving in de Varelse beek. Deze beek loopt langs de Varelse weg en komt bij Hoophuizen in het Veluwemeer uit. Destijds liet het Zuiderzeewater bij vloed vrijelijk de beek in, om er bij eb weer even vrijelijk uit te stromen. Vaak gebeurde het dat er zeevissen in de beek achterbleven. Vooral botjes. Die woelden zich vast onder het zand van de beekbedding. Mannes Pap en zijn vrienden hadden de handigheid ontwikkeld

de plaatsen waar de botjes onder het zand zaten te herkennen. Met een keukenvork prikten ze dan in de bodem, om vervolgens een spartelend botje boven water te halen. Een welkome afwisseling van het dagelijks menu van die dagen.

Herbouw en ontginning

Mannes Pap wist nog het een en ander te vertellen over de herbouw van de boerderij op Hoophuizen, na de stormvloed van 1916. De Eerste Wereldoorlog woedde. Veel Belgen waren naar het neutrale Nederland gevlucht. Een aantal van hen was geïnterneerd in een kamp te Harderwijk. Waar mogelijk werden zij in de omgeving te werk gesteld. Zo had ook Van Vloten een aantal Belgen in dienst. Zij verrichtten ontginningswerkzaamheden rond de boerderij te Hoophuizen en werkten mee aan de herbouw ervan. Naast de nieuwe boerderij werd een grote stal gebouwd. Evenals de 'Marinahoeve' ook in Spaanse stijl. De oude naam 'Collard' was alleen nog terug te vinden in de gedenksteen, die Van Vloten ter ere van de Belgische bouwers in de stal had laten in metselen. De stal is inmiddels afgebroken. De gedenksteen is bewaard gebleven.

Van boerenerf naar camping

Als 'Hoophuizen' niet de oudste camping van ons land is, dan toch wel een van de oudste. Mevrouw Nijhuis maakte het begin van de camping van nabij mee. In 1925 vertrok de familie Wajer van Hoophuizen. In hetzelfde jaar nam de familie Nijhuis z'n intrek in de Marinahoeve. Een boerenfamilie, die geen andere bedoeling had dan het boerenbedrijf voort te zetten. Het liep echter anders. In de zomer van 1926 was daar opeens dat tentje. Verscholen achter de struiken aan de waterkant. Een landloper, dacht men aanvankelijk. De boer en boerin overlegden of ze hem weg zouden jagen. De 'landloper' was hen echter een stap voor. Hij kwam om melk en eieren aankloppen. Men ontmoette een beschaafde heer die graag bereid was voor het gevraagde te betalen. Ook vertelde hij dat zijn beide zoons de volgende dag zouden komen. Voor de

familie Nijhuis was dit de eerste ontmoeting met het verschijnsel kamperen. Toen zij de heer Van Vloten enige tijd later over het gebeurde inlichtten, reageerde deze zeer enthousiast. Hij adviseerde hen advertenties te plaatsen, onder meer in de Haagse Post. En ook om kampeergeld te vragen. De jaren daarop kwamen steeds meer mensen uit verschillende delen van het land hun vakantie op Hoophuizen doorbrengen. Het bleek zomers goed toeven aan de oude Zuiderzeekust. De boerin

ging tegen betaling, melk en limonade schenken. Na verloop van tijd besloot Van Vloten bij het strand een theehuis te plaatsen. Hoophuizen was voorgoed een camping geworden. Het boerenbedrijf werd overigens wel voortgezet. De Marinahoeve was echter

ruim genoeg om vakantiegasten onderdak te bieden. De zomers vormden voor de familie Nijhuis een drukke tijd. Zorg voor de boerderij en daarbij ook nog zorg voor een steeds toenemend aantal vakantiegasten. Op den duur was het voor de familie Nijhuis nauwelijks meer mogelijk de zondag als rustdag te handhaven. Kerkelijk meelevend als ze waren, voelden zij dit steeds meer als een bezwaar. Mede om deze redenen besloten zij in 1937 een andere boerderij, tussen Harderwijk en Ermelo, te gaan bewonen.

Watersport

Was Hoophuizen vroeger een afgelegen buurtschap aan de oude Zuiderzeekust, nu is het een moderne camping aan het Veluwemeer. Stormen doet het er ook nu nog wel. Dat hebben ze in de zomer van 1984 ondervonden. Gevolgen als in 1916 zijn vandaag niet denkbaar meer. De Zuiderzee werd afgesloten en maakte plaats eerst voor het IJsselmeer, nu voor het Veluwemeer. Aan de overkant, twee kilometer, verder, strekt Oostelijk Flevoland zich uit. Waar vroeger de Zuiderzee in alle hevigheid tekeer kon gaan, wordt nu een prachtige recreatieplas omzoomd door een polder en het oude land. Er valt veel te genieten. Van wind en water. Van flora en fauna. En zelfs van de geschiedenis.
